

Arealbruk og klima

Innholdsfortegnelse

Arealbruk og klima

Publisert 15.05.2017 av Miljødirektoratet

Når vi bestemmer hvor vi skal bygge boliger, arbeidsplasser, veier og gang- og sykkelstier, legger vi mange av de fysiske rammene for framtidens samfunn. Plan- og bygningsloven er derfor et av de mest langsiktige klimavirkemidlene vi har, og nesten alle vedtak om arealbruk tas i kommunene.

FN anslår at to tredjedeler av verdens befolkning kommer til å bo i byer i 2050. Hvordan vi planlegger byene, blir avgjørende for hvor mye klimagasser vi slipper ut i framtida. Foto: Trondheim havn, Flickr

Bygninger, veier og annen infrastruktur må planlegges og bygges slik at vi blir minst mulig sårbare for klimaendringene. Samtidig er planlegging av arealbruk et av våre viktigste virkemidler for å redusere utslippene av klimagasser.

Etter plan- og bygningsloven har kommunene og fylkeskommunene et viktig ansvar innen areal- og transportplanlegging.

Statlige planretningslinjer for bolig- areal- og transportplanlegging skal legges til grunn for planlegging og vedtak etter plan- og bygningsloven eller annet lovverk. Retningslinjene slår blant annet fast at utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme:

- utvikling av kompakte byer og tettsteder
- redusere transportbehovet og
- legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer

Den viser også til at det i henhold til klimaforliket er et mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Planlegging av arealbruk

Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven påvirker også klimagassutslipp på flere måter:

- Å legge boliger, arbeidsplasser og ulike tjenester i sammenheng med kollektivtrafikktilbudet kan redusere avhengigheten av bil og utslippene fra transport. Kommunene har også mulighet til å regulere parkering og hvor personbiler har adkomst, bidra til god fremkommelighet for kollektivtransport og bygge gang- og sykkelveier
- Utbygging i knutepunkter gir dessuten mulighet for effektiv utnyttelse av infrastruktur som avløp, vanntilførsel, strømforsyning og bredbånd. Dette kan redusere klimagassutslippene som er knyttet til både materialbruk og anleggstransport ved utbygging
- Kommunen kan etter gitte kriterier pålegge tilknytningsplikt for fjernvarme
- Mengden karbon som er bundet i skog og jordsmonn påvirkes av kommunenes arealbruk. Når for eksempel skog og myr gjøres om til veier, parkeringsplasser og byggetomter, reduseres mengden karbon som er bundet i skog og jordsmonn. Tilsvarende kan økt skogareal øke opptaket av karbon

Klima- og energiplanlegging

Kommunene er både politiske og kommersielle aktører, tjenesteytere, myndighetsutøvere, innkjøpere, eiendomseiere og ansvarlige for planlegging og tilrettelegging for gode levesteder for befolkningen.

Gjennom alle disse rollene har kommunene mange virkemidler for å redusere klimagassutslippene. Disse virkemidlene samordnes gjennom kommunens klima- og energiplanlegging etter statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging.

Formålet med retningslinjen er å sikre at kommunene går foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp, sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene.

Kommunene skal innarbeide tiltak og virkemidler i sin kommuneplan eller i egen kommunedelplan. Fylkeskommunene skal legge retningslinjen til grunn for regional planlegging.

› Se veiledning for kommuner i arbeidet med klima- og energiplaner hos [Miljøkommune.no](https://www.miljokommune.no)

Utslipp av klimagasser i norske kommuner

› Se tallene for klimagassutslipp fordelt på kommuner i Norge

Arealbruk og arealendringer

- Arealer er en begrenset ressurs som skal fylle mange behov – alt fra veier og bebyggelse, til jordbruksområder og rekreasjon
- Når vi bruker arealer til noe annet enn de har vært brukt til før, kan det ha konsekvenser for blant annet naturmangfold og utslipp av klimagasser
- Den forventede befolkningsveksten i Norge kan føre til større etterspørsel etter arealer til for eksempel bygging av boliger og infrastruktur. Det er derfor sannsynlig at vi vil fortsette å oppleve press på arealene i framtida